Cümlenin Ögeleri: Yer Tamlayıcısı, Zarf Tamlayıcısı, Ara Söz ve Vurgu

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Yer tamlayıcısı:** Yüklemin bildirdiği işin yöneldiği, bulunduğu ya da çıktığı yeri gösterir. "-e, -de, -den" eklerinden birini alır; yükleme "**nereye? nerede? nereden? kime? kimde? kimden?**" soruları sorularak bulunur.
- **Zarf tamlayıcısı:** Yüklemi zaman, durum, miktar ya da neden yönünden tamamlar. Yükleme "**ne zaman? nasıl? ne kadar? niçin (neden, niye)?**" soruları sorularak bulunur: Tren **yarın** kalkacak.
- **Ara söz:** Cümledeki bir ögeyi açıklamak için araya giren sözdür; virgül ya da kısa çizgiyle ayrılır. Ayrı bir öge değildir; açıkladığı ögenin bir parçası sayılır: Kardeşim, **ailenin en küçüğü**, okula başladı.
- **Vurgulu öge:** Kurallı cümlede anlamca en önemli öge, yüklemin hemen önündeki ögedir. Ögelerin yeri değişince vurgu da değişir.
- **Ögelere ayırma sırası:** Önce yüklem, sonra özne bulunur; ardından nesne, yer tamlayıcısı ve zarf tamlayıcısı yükleme soru sorularak belirlenir.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Boşlukları doldurunuz.
a) Yer tamlayıcısını bulmak için yükleme "nereye? nerede? ..... ?" soruları sorulur.
b) Zarf tamlayıcısını bulmak için yükleme "ne zaman? ..... ? ne kadar? niçin?" soruları sorulur.

2 Cümlelerdeki yer tamlayıcılarını yazınız.
a) Kuşlar sabah erkenden dallara kondu.
b) Dedem yıllardır köyde yaşıyor.
c) Bu mektup uzak bir şehirden geldi.

3 Cümlelerdeki zarf tamlayıcılarını yazınız ve yükleme sorduğunuz soruyu belirtiniz.
a) Tren yarın hareket edecek.
b) Kaplumbağa yavaş yavaş ilerledi.
c) Kardeşim hastalandığı için okula gitmedi.

4 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **yer tamlayıcısı yoktur**?

A) Çocuklar bahçede şarkı söyledi.
B) Çocuklar neşeyle şarkı söyledi.
C) Çocuklar sahnede şarkı söyledi.
D) Çocuklar anneannelerine şarkı söyledi.

5 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zarf tamlayıcısı "**ne zaman?**" sorusunun cevabıdır?

A) Toplantı sessizce başladı.
B) Toplantıya ben de katılacağım.
C) Toplantı akşamüstü başlayacak.
D) Toplantı çok uzun sürdü.

6 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.

( ) Yer tamlayıcısı "-e, -de, -den" eklerinden birini alır.
( ) Ara söz, cümlede ayrı bir ögedir.
( ) "Nasıl?" sorusu zarf tamlayıcısını buldurur.
( ) Kurallı cümlede vurgu, yüklemden hemen önceki ögededir.

7 Boşluğu doldurunuz.

Kurallı bir cümlede anlamca en önemli öge, yüklemin hemen ..... bulunan ögedir. Buna **vurgulu öge** denir.

8 Cümledeki ara sözü bulunuz ve hangi ögeyi açıkladığını yazınız.

"Komşumuz Ahmet Bey, emekli bir öğretmen, bahçesinde sebze yetiştiriyor."

9 Koyu yazılan ögelerin hangi soruya cevap verdiğini eşleştiriniz.

1. Film **sinemada** gösterildi. 2. Film **iki saat** sürdü. 3. Film **geçen hafta** gösterime girdi. 4. Filmi **merakla** izledik.

a) ne zaman? b) nasıl? c) nerede? d) ne kadar?

10 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde koyu yazılan öge **yer tamlayıcısıdır**?

A) **Arkadaşım** kitabı çok beğendi.
B) **Arkadaşımı** parkta gördüm.
C) **Dün** arkadaşımla buluştum.
D) Kitabı **arkadaşıma** verdim.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Cümleyi ögelerine ayırınız.
"Annem dün akşam mutfakta nefis bir çorba pişirdi."

12 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde vurgulanan öge **yer tamlayıcısıdır**?

A) Kardeşim bütün kışı köyde geçirdi.
B) Kardeşim köyde bütün kışı geçirdi.
C) Köyde bütün kışı kardeşim geçirdi.
D) Kardeşim köyde kışı mutlu geçirdi.

13 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ara söz **nesneyi** açıklamaktadır?

A) Kardeşim, ailenin en küçüğü, bugün okula başladı.
B) En sevdiğim yemeği, anneannemin mantısını, her bayram sabırsızlıkla beklerim.
C) Tatile gideceğimiz yere, küçük bir sahil kasabasına, trenle gideceğiz.
D) Önümüzdeki hafta, yani bayramdan hemen sonra, sınavlar başlayacak.

14 Koyu yazılan ögeleri bulmak için yükleme sorulan soruyu ve ögenin adını yazınız.
a) Kediler **güneşte** uyuyordu.
b) Kediler **mışıl mışıl** uyuyordu.
c) Kediler **saatlerce** uyudu.

15 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zarf tamlayıcısı "**niçin?**" sorusunun cevabıdır?

A) Sınava hazırlanmak için erkenden kalktı.
B) Sınava bu sabah erkenden hazırlandı.
C) Sınava dikkatle hazırlandı.
D) Sınava kütüphanede hazırlandı.

16 "Sabahleyin bahçede kuşları besledik." cümlesini Selim şöyle ögelerine ayırmıştır:
Sabahleyin → zarf tamlayıcısı bahçede → yer tamlayıcısı kuşları → belirtisiz nesne besledik → yüklem
Selim'in hatası nedir? Açıklayınız.

17 "Kardeşim yarın İzmir'e gidecek." cümlesinde vurgu "İzmir'e" ögesindedir. Cümleyi
a) vurgu zarf tamlayıcısında,
b) vurgu öznede olacak biçimde yeniden yazınız.

18 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yer tamlayıcısı "**kime?**" sorusunun cevabıdır?

A) Bu hediyeyi çarşıdan aldım.
B) Hediyeyi masanın üstüne bıraktım.
C) Bu hediyeyi en yakın arkadaşıma aldım.
D) Hediyeyi dolabın içinde sakladım.

19 Cümleyi ögelerine ayırınız ve ara sözün hangi ögeyi açıkladığını belirtiniz.
"Kuzenim Deniz, üniversiteyi yeni bitiren genç bir mühendis, geçen hafta Ankara'ya taşındı."

20 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **zarf tamlayıcısı yoktur**?

A) Kardeşim akşama kadar top oynadı.
B) Kardeşim bahçede top oynuyor.
C) Kardeşim neşeyle top oynuyor.
D) Kardeşim yorulunca eve döndü.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 (I) Kış tatilinde ailemle birlikte dedemin köyüne gittik. (II) Köy, karlı dağların eteğinde kurulmuştu. (III) Sabahları erkenden kalkıp ahırdaki hayvanlara yem veriridik. (IV) Akşamları dedem uzun uzun eski masallar anlatırdı.
Bu metindeki numaralanmış cümlelerin hangisinde **yer tamlayıcısı yoktur**?

A) I B) II C) III D) IV

22 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ögeler "**zarf tamlayıcısı – özne – yer tamlayıcısı – yüklem**" sırasıyla dizilmiştir?

A) Ailem geçen yaz Antalya'ya taşındı.
B) Geçen yaz Antalya'ya ailem taşındı.
C) Geçen yaz ailem Antalya'ya taşındı.
D) Ailem Antalya'ya geçen yaz taşındı.

23 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ara söz **zarf tamlayıcısını** açıklamaktadır?

A) Yarın, yani cumartesi günü, müzeyi gezeceğiz.
B) Rehberimiz, müzenin en deneyimli çalışanı, bizi kapıda karşıladı.
C) Müzenin en değerli eserini, bin yıllık bir vazoyu, uzun uzun inceledik.
D) Müzenin bulunduğu yere, şehrin en eski semtine, otobüsle gittik.

24 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde vurgulu öge **diğerlerinden farklıdır**?

A) Bu kitabı dün akşam bitirdim.
B) Annem pastayı fırında pişirdi.
C) Kardeşim ödevlerini hızlıca yaptı.
D) Öğretmenimiz sınıfa neşeyle girdi.

25 Cümleyi ögelerine ayırarak tabloya yazınız.
"Yaşlı adam her sabah parktaki kuşlara ekmek kırıntısı atardı."

Özne	Zarf t.	Yer t.	Nesne	Yüklem

26 Aşağıdaki cümlelerden hangisi yalnızca **özne ve yüklemden** oluşmaktadır?

A) Çiçekler baharda açtı.
B) Çiçekler bahçede açtı.
C) Çiçekler rengârenk açtı.
D) Bahçedeki bütün çiçekler açtı.

27 Özne, nesne, yer tamlayıcısı, zarf tamlayıcısı ve yüklemin bulunduğu bir cümle yazınız. Ögeleri cümlenin altında gösteriniz.

28 Öğretmen, "**nerede?**" sorusunun cevabı olan bir yer tamlayıcısı ile "**nasıl?**" sorusunun cevabı olan bir zarf tamlayıcısını birlikte içeren bir cümle istemiştir.
Aşağıdakilerden hangisi bu yönergeye uygundur?

A) Çocuklar parka neşeyle koştu.
B) Çocuklar parkta akşama kadar koştu.
C) Çocuklar parkta neşeyle koşuyordu.
D) Çocuklar neşeyle koşuyordu.

29 Bir etkinlikte her **zarf tamlayıcısı 2**, her **yer tamlayıcısı 1** puandır.
1. Dün okulda bir yangın tatbikatı yapıldı.
2. Öğrenciler sakin bir şekilde bahçeye çıktı.
3. Müdür, herkese teşekkür etti.
4. Tatbikat on dakika sürdü.
Bu ögelerin hepsini doğru bulan öğrenci kaç puan alır?

30 Cümleyi ögelerine ayırınız. Ara sözün hangi ögeyi açıkladığını belirtiniz.
"Geçen bayram, yani iki ay önce, babaannemin evinde bütün aile bir araya geldi."

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**